

Het tabaksmoment van de Big Five

Shell, BP, Total, ExxonMobil en Chevron steken enorme hoeveelheden geld in hun lobby voor de fossiele brandstofindustrie. Het is hoog tijd een einde te maken aan de invloed van de fossiele industrie op het beleid, net zoals we dat in het verleden met de tabaksindustrie hebben gedaan.

COLIN ROCHE

Campagnevoerder voor Friends of the Earth Europe

De boodschap van Greta Thunberg en andere klimaatpijbelende scholieren weerklinkt wereldwijd — en de wereld begint er gehoor aan te geven.¹ Onder druk van jongeren en hun medestanders worden politieke machthebbers gedwongen een aantal ongemakkelijke waarheden onder ogen te zien over hun passieve houding de afgelopen jaren in de klimaatcrisis. De klimaatacties van jongeren stuiten echter ook op stevige weerstand, en het is de taak van volwassenen om dat verzet het hoofd te bieden.

Dat acties voor het klimaat tot op heden zo weinig effect hebben, komt deels door de machtige lobby van de fossiele brandstofindustrie. We moeten voorkomen dat deze lobby erin slaagt haar persoonlijke belang — het verstoken van steenkool, gas en olie — boven het publieke belang — een leefbare planeet — te stellen. We moeten dus de confrontatie aangaan met de fossiele-brandstoflobby.

Het staat vast dat de aarde opwarmt — en toch geeft de fossiele industrie jaarlijks miljoenen uit om dit feit te ontkennen of te

verdoezelen, zoals Alexandria Ocasio-Cortez onlangs nog aantoonde.² De fossiele sector weet maar al te goed dat haar bedrijven medeverantwoordelijk zijn voor de opwarming van de aarde en de vernietiging van gemeenschappen. Tegelijkertijd verzet zij zich keer op keer tegen inspanningen om de CO₂-uitstoot te reguleren en het mondiale gebruik van schone, hernieuwbare energie te stimuleren.

De duidelijkste voorbeelden hiervan vinden we in de Verenigde Staten, waar oliebaronnen zoals de broers Charles en David Koch politieke invloed winnen door allerlei kandidaten, partijen en rechtse denktanks te financieren. En dat heeft ze geen windeieren gelegd, nu vrijwel de hele Republikeinse partij (én sommige Democraten) ingepakt is door de olie-industrie, Trump trots verkondigt dat de VS zich uit het akkoord van Parijs terugtrekken, en de Amerikaanse regelgeving op het gebied van milieu en klimaat uitgekleeft is.

Maar de politieke invloed van de grote olie-, gas- en steenkoolbedrijven beperkt zich niet tot de Verenigde Staten. Steunend op haar

Colin Roche *Het tabaksmoment van de Big Five*

gigantische winsten – en met haar bedrijfsmodel in het geding – zet de fossiele industrie enorme bedragen in voor een groot publiciteitsoffensief. Sinds het Klimaatakkoord van 2015 hebben de vijf grootste beursgenoteerde olie- en gasbedrijven (waarvan drie hun hoofdkantoor in Europa hebben) gezamenlijk meer dan \$ 1 miljard uitgegeven aan misleidende ‘branding’ en lobbywerk.³

In Brussel, het hart van de Europese besluitvorming, onderwerpen de grote oliemaatschappijen en hun leger aan lobbygroepen de beleidsmakers aan een onophoudelijk bombardement van vergaderingen, advertenties, retraites en gesponsorde evenementen; alles om maar hun stem te laten horen. Uit onderzoek van Friends of the Earth blijkt dat de ‘Big Five’ (Shell, BP, Total, ExxonMobil en Chevron) en hun fossiele lobbygroepen tweehonderd lobbyisten hebben rondlopen in Brussel, dat ze sinds 2010 € 251 miljoen hebben uitgegeven aan lobby-werk bij de EU en maar liefst 327 ontmoetingen hebben gehad met hoge ambtenaren van de commissie-Juncker.⁴

Je kunt geen metro binnenlopen in Brussel, geen online EU-bericht lezen of op Europese sociale media surfen zonder bestookt te worden door boodschappen van de fossiele brandstofproducenten. Je ziet voortdurend Europese politici opdagen op een van de vele gesponsorde evenementen, waar lobbyisten van de bedrijfstak hun energie- en klimaatverhaal verder framen en gezellig bijpraten met belangrijke beleidsmakers.

De Britse regering heeft zelfs al eens een ministerraad gehouden ten kantore van Shell.⁵ Maar er zijn ook schimmiger tactieken, zoals klimaatontkennende denktanks die weigeren hun financieringsbronnen prijs te geven en tegelijkertijd publicaties uitgeven waarin alle ophef over klimaatverandering overdreven wordt genoemd.⁶

Degenen die het meest te winnen hebben bij vertraging van de energietransitie zijn continu bezig het Europese klimaat-, energie- en zelfs buitenlandbeleid naar hun hand

te zetten. Het resultaat is een Commissie die geobsedeerd is door steunverlening aan pijpleidingen en infrastructuur. Zo werden op de laatste dag van de aftredende Commissie nog 55 nieuwe gasprojecten aangekondigd; want die zouden in het ‘algemeen belang’ zijn, ook al zijn ze aantoonbaar onverenigbaar met zowel de gas- als klimaatdoelstellingen.⁷

Het resultaat is ook dat klimaatdoelen ver achterop blijven bij wat nodig is om de opwarming van de aarde onder 1,5 °C te houden. Het resultaat is ook dat de doelstellingen om efficiënter met energie om te gaan vrijwillig zijn en dus worden genegeerd, zodat het energieverbruik stijgt in plaats van daalt. Dat de doelstellingen voor hernieuwbare energie tot nu toe nauwelijks verder reiken dan de huidige trend.

Ernstig verzwakt

De invloed van de sector is ook zichtbaar in Europese hoofdsteden. In 2017 kondigde de toenmalige Franse minister van Milieu Nicolas Hulot een wetsvoorstel aan om ‘een einde te maken aan koolwaterstoffen in Frankrijk’ door de uitfasering van (nieuwe) vergunningen voor de exploitatie van fossiele brandstoffen. Na een uitgebreide lobby en zelfs bedreigingen vanuit de particuliere sector werd de wet danig afgezwakt, waardoor ook na de deadline van 2040 nieuwe exploitatievergunningen toegelaten zijn. Toen Hulot een jaar later ontslag nam, noemde hij als reden expliciet ‘de aanwezigheid van lobbygroepen bij de leidende kringen’.

Ondertussen blijft de aarde maar opwarmen, met nu al op alle continenten verwoestende gevolgen voor mensen en dan met name voor de kwetsbaarste gemeenschappen. Het is de hoogste tijd dat het publieke belang voorop komt te staan en ervoor gezorgd wordt dat het grootste deel van de gas-, olie- en kolenreserves van de fossiele brandstofindustrie ook echt in de grond blijft.

Bijna tweehonderd maatschappelijke organisaties ondersteunen een oproep voor een

Colin Roche *Het tabaksmoment van de Big Five*

‘fossielvrije politiek’.⁸ Doel: een streep zetten door de grenzeloze toegang van de lobby tot de besluitvorming, door belangenconflicten en draaideuren, door voorkeursbehandelingen zoals subsidies voor fossiele brandstoffen en door ‘partnerschappen’ tussen overheden en de grote vervuilers. Dit is het ‘tabaksmo-

ment’ van de fossiele industrie. Want net als eerder bij de tabaksindustrie moeten we nu, voor onze eigen gezondheid, een einde maken aan de invloed van de fossiele industrie op het beleid. Dat is de enige manier om ervoor te zorgen dat klimaatbeleid de mensen dient in plaats van het bedrijfsleven.

Noten

- 1 Dit is een vertaling van het artikel ‘Time to ensure climate policy serves the public, not lobbyists’, gepubliceerd op *Social Europe*, 14 november 2019 (<https://www.socialeurope.eu/time-to-ensure-climate-policy-serves-the-public-not-lobbyists>).
- 2 *The Guardian*, 23 oktober 2019, “‘So they knew’: Ocasio-Cortez questions Exxon scientist on climate crisis denial – video’ (www.theguardian.com/business/video/2019/oct/23/exxon-alexandria-ocasio-cortez-congress-testimony-climate). Zie ook: Sébastien Duycks bijdrage op Social Europe van 18 september 2019: ‘Time to act for climate justice’ (www.socialeurope.eu/time-to-act-for-climate-justice).
- 3 Zie: <https://influencemap.org/report/How-Big-Oil-Continues-to-Oppose-the-Paris-Agreement-38212275958aa21196dae3b76220bdc>.
- 4 Volgens hun eigen cijfers en die van de Europese Commissie. Zie: <http://www.foeeurope.org/fossil-free-politics-research>.
- 5 *The Guardian*, 24 februari 2014: ‘Cameron and Salmond set out vision of independent Scotland and its oil wealth’ (www.theguardian.com/politics/2014/feb/24/cameron-salmond-independent-scotland-north-sea-oil).
- 6 *The Guardian*, 10 oktober 2019, ‘Revealed: top UK thinktank spent decades undermining climate science’ (www.theguardian.com/environment/2019/oct/10/thinktank-climate-science-institute-economic-affairs).
- 7 Zie: www.foeeurope.org/EU-commission-backs-55-controversial-new-fossil-fuel-projects-311019.
- 8 Zie: www.foeeurope.org/fossil-free-politics-letter.